

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20017
2500 EA DEN HAAG

Erfgoed & Kunsten
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Onze referentie
817564

Uw brief van
10 september 2015

Uw referentie
157551.u/GJH/eos

Datum 6 november 2015

Betreft Antwoord op schriftelijke vragen van het lid drs. H. ten Hoeve (OSF)
aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap m.b.t. de
verlening van de POM-status aan organisaties voor monumentenbehoud

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid drs. H. ten Hoeve (OSF)
van uw Kamer inzake de verlening van de POM-status aan organisaties voor
monumentenbehoud.

De vragen werden mij toegezonden bij uw bovenaangehaalde brief met
kenmerk 157551.u/GJH/eos.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Antwoorden op de schriftelijke vragen van het lid drs. H. ten Hoeve (OSF) van de Eerste Kamer der Staten-Generaal inzake de verlening van de POM-status aan organisaties voor monumentenbehoud (ingezonden d.d. 10 september 2015)

1. Is het waar dat de organisaties die eerder waren erkend als Aangewezen Organisatie voor Monumentenbehoud (AOM) nu in aanmerking kunnen komen voor de status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud?

Iedere organisatie die aan de criteria voldoet, kan in aanmerking komen voor de status van Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud; dit is niet voorbehouden aan oud-AOM's. De criteria om de POM-status te verkrijgen zijn overigens zwaarder dan criteria voor de AOM-status omdat ik de professionaliteit binnen het monumentenveld wil bevorderen en de kwaliteit binnen de monumentenzorg wil verhogen.

2. Is het waar dat voor het verkrijgen van deze nieuwe status 40 aanvragen zijn ingediend waarvan er 12 zijn toegekend, zodat de overige 28 organisaties deze formele erkenning niet hebben gekregen?

Sinds 2013 hebben 12 organisaties de status van POM gekregen. Van 25 organisaties is de aanvraag afgewezen, waarvan een drietal inmiddels twee afwijzingen heeft ontvangen.

3. Is het waar dat de beoordeling van de aanvragen door de commissie POM uitsluitend heeft plaats gevonden op basis van aangeleverde gegevens, en dus niet met concrete beoordeling van de feitelijke werkzaamheden en resultaten van de betreffende organisaties?

De door een organisatie bij de aanvraag aan te leveren beleidsvisie, jaarverslagen en jaarrekeningen bevatten als het goed is voldoende informatie over de feitelijke werkzaamheden en resultaten van de betreffende organisatie. Aanvragers hebben de ruimte en de verantwoordelijkheid om door hen relevant geachte informatie, bijvoorbeeld restauratieverslagen, aan de aanvraag toe te voegen.

4. Is het waar dat de beoordeling heeft opgeleverd dat het vooral grote organisaties zijn die de POM-status hebben gekregen, terwijl kleinere en regionaal werkende organisaties die vaak al decennia lang ervaring hebben, in het algemeen buiten de boot zijn gevallen?

Er zijn zowel kleine als grote organisaties met een POM-status. Van de 12 POM's werken er 3 landelijk, 5 werken regionaal en 4 werken lokaal. Het aantal monumenten in eigendom van een POM op het moment van aanwijzing loopt uiteen van 20 (BOEi) tot ruim 300 (Vereniging Hendrick de Keyser en Vereniging Natuurmonumenten). Het aantal medewerkers in dienst van een POM loopt uiteen van minder dan 10 (Landgoed De Wiersse, NV Bergkwartier, Stichting Kasteel De Haar) tot enkele honderden (Vereniging Natuurmonumenten).

5. Bent u met mij eens dat juist de kleinere organisaties vaak een sterke regionale inbedding kennen en daardoor in staat zijn om met inschakeling van veel vrijwilligers zeer kostenefficiënt resultaten te bereiken wat betreft onderhoud

maar ook maatschappelijk gebruik van monumenten die hun oorspronkelijke functie verloren hebben (kerken, molens)?

Onze referentie
817564

Hoe succesvol regionale inbedding van een organisatie is, hangt in mijn ogen niet af van de omvang van de organisatie. Er zijn veel kleinere organisaties die een sterke regionale inbedding hebben. Een aantal daarvan werkt op een kwalitatief hoog niveau, maar dat geldt niet voor alle kleinere organisaties. Hetzelfde gaat op voor grotere organisaties.

6. Constateert u met mij dat de afwijzing van de aanvragen voor de POM-status bij heel veel organisaties tot grote teleurstelling en ontmoediging heeft geleid en hen bovendien verplicht tot een ingewikkelder aanvraagprocedure voor Brim-subsidies?

Ik kan me voorstellen dat een organisatie die zijn aanvraag voor de POM-status niet gehonoreerd ziet daarover teleurgesteld is. Het klopt dat eigenaren die niet de POM-status hebben geen gebruik kunnen maken van de administratieve voordelen die voor de POM's gelden.

De wisselende inhoudelijke kwaliteit van de aanvragen voor de POM-status is ook voor de Raad voor Cultuur een bron van zorg, zoals hij schrijft in zijn onlangs uitgebrachte advies. Het doel van mijn beleid is, en de Raad onderschrijft dat, om zoveel mogelijk organisaties de POM-status te laten krijgen binnen de daarvoor gestelde kwaliteitseisen. Hierin zie ik ook een rol weggelegd voor de aangewezen POM's, zoals zij zelf ook in hun brief aan mij van 17 september 2015 benadrukken. De Raad, de bestaande POM's en ikzelf spannen ons in, elk vanuit onze eigen rol, om de professionaliteit binnen het monumentenveld te bevorderen en zo de monumentenzorg op een hoger plan te tillen.

7. Bent u met mij van mening dat het onthouden van de POM-status aan in hun gebied gerenommeerde en breed gesteunde instellingen niet alleen kan leiden tot een achterstelling wat betreft de toekenning van subsidies in het kader van de BRIM regeling, maar ook het werven van financiële middelen bij culturele fondsen en particulieren kan bemoeilijken doordat niet op een rijkserkenning gewezen kan worden?

De praktijk van de afgelopen drie Brim-ronden laat zien dat organisaties die goede onderhoudsplannen hebben ingediend de meeste daarvan gehonoreerd zagen binnen deze tenderregeling. Dit jaar heb ik alle correct ingediende aanvragen kunnen honoreren. De voorgaande twee jaren was sprake van overvraag en heb ik een aantal grote aanvragen om budgettaire redenen moeten afwijzen. Sinds de introductie van POM's is circa 15% van het totale subsidiebudget aan POM's verleend. Culturele fondsen en particulieren zijn autonome organisaties. Of zij rijkserkenning als POM bij de toekenning van middelen al dan niet als voorwaarde stellen, is aan hen.

8. Is het waar dat beoordeling van aanvragen binnen de Raad van Cultuur plaatsvindt en dat de Raad heeft voorgesteld de gerezen problemen op te lossen door gebruik te maken van een voorlopige erkenning onder voorwaarden, waarbij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed d.m.v. audits een controlerende en stimulerende functie kan hebben? (Voorstel in schrijven d.d. 6-1-2015 met kenmerk POM2014. 06982/3).

In genoemd schrijven heeft de Raad een suggestie gedaan ten aanzien van één van de toetsingscriteria, namelijk het zogenoemde vijfjaarscriterium. Overleg met de Raad en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed heeft ertoe geleid dat ik de

Raad formeel om nader advies heb gevraagd over de POM-aanwijzingsprocedure (schrijven van 2 juni 2015 met kenmerk 790557). Dit advies heb ik inmiddels ontvangen. Voortschrijdend inzicht heeft de Raad tot de conclusie gebracht dat een voorlopige toekenning niet direct bijdraagt aan het stimuleren van de verlangde dynamiek en professionaliteit. De Raad doet een aantal andere suggesties voor de langere termijn die ik in samenhang met de brief van de bestaande POM's wil bestuderen.

Onze referentie
817564

9. Bent u met mij van mening dat de door de Raad voor Cultuur voorgestelde werkwijze de bestaande onvrede zou kunnen opheffen en ook er in zou kunnen voorzien dat naast aan te leveren papierwerk ook de feitelijke prestaties van organisaties een rol kunnen spelen in het verlenen van erkenning in de vorm van de POM-status?

Naar mijn mening spelen feitelijke prestaties ook in de huidige opzet al een rol van betekenis bij het beoordelen van de aanvragen. Het is aan de aanvrager om hierover de relevante informatie te verschaffen.

10. Bent u met mij van mening dat er hoe dan ook een oplossing voor de gerezen problemen gevonden moet worden? Bent u bereid daarvoor de voorstellen van de Raad voor Cultuur te volgen? Zo nee, waarom niet? Ziet u in dat geval een andere oplossing?

Mijn uitgangspunt is om de systematiek van de regeling tot en met de aanvraagronde van 2018 zoveel mogelijk ongewijzigd te laten. Het recente advies van de Raad is hiermee niet in tegenspraak.

Het advies van de Raad biedt naar mijn mening goede aanknopingspunten voor de korte en lange termijn om de door mij beoogde doelen te bereiken: het stimuleren van goed eigenaarschap en het stimuleren dat POM's actief bijdragen aan kwaliteitsverhoging in de monumentenzorg om zodoende een verdere professionalisering van het monumentenveld tot stand te brengen. Uiteraard zal ik nog met de Raad over het uitgebrachte advies spreken. Vooruitlopend daarop heb ik de verwachting dat een betere communicatie en het voornemen van de POM's zelf om de aspirant-POM's op organisatorisch vlak inhoudelijk te begeleiden naar het gewenste POM-niveau, zal bijdragen aan verdere professionalisering van het monumentenveld. Dit zal zeker een gunstig effect kunnen hebben op de professionalisering van kleinere monumentenorganisaties.